

Борислав Радовић

ДЕСЕТ ПЕСАМА

ПРЕСОКРАТОВСКИ ПРЕДЕО НА ЦРНОЈ БАРИ

Вејући као перје из јастука
у осетљиви свет ваздушном струјом,
пахуље с топола нагоне да се кија;
надражени капци у рујно магновење
затварају усамљеног печача
и бицикл пред кућицом уз водојажу.
Избили долмом на размеђе доба,
сапутници губе из вида педаљ вожње
и дан и час за белешку. Тек онај један
још заостао унутра опажа
да је зеница у дубини ока
првен колут, налик на мали горионик:
испод капка, из ње и даље штрца пламсај
што обузима сите и раките
и распирује се по устављеној води
а да честито није опрљио
ни њега ни кога од ових који зуре,
одавно и сами већ прешли у сећање.

ГАВРАНОВИ НАД МРАКОВИЦОМ

Откуд све те птице изнад Мраковице
и шта их је тако рано високо измавило,
врање гавранове,
да кроз плавет августовског хладног јутра
непомичних крила само шестаре над боровљем,
гладне птичурине?

Јесу ли то гавранови патријарси
за времéна и племéна, чувени прождрљивци,
варалице и лукавци из басана,
посредници међу летом и зимом, што би знали
да изнесу прегршт земље са дна мора
и искамче слатке воде од морских господара,
намештачи падавина, покретачи
река или полагачи основе риболова?
Јесу ли то гавранови светлоноше
што су први прокљували небеску ноћну љуску,
полетали зором с дуда на истоку,
или су то Нергалови подземни цариници
и она два на престолу, уз Одина,
звани Хугин, који мисли, и Мунин, који памти,
Сатурнови и Лугови пратиоци,
Елијини храниоци, потопски извиђачи,
браниоци одступнице Овеину,
ако не потказивачи несташне Корониде?
И трагачи, »од најцрњег црног црњи«,
који траже доле камен мудрости голим оком?
Такозвани »соколови росног мача«
и »црвени лабудови«, чистачи свих попришта,
што залудни круже да сан олакшају
Барбароси који спава с планином на прсима?
– Немојте ми рећи!

Не купа се ова пилад у мастилу,
нити су то неки одвећ учени гавранови;
али глас их бије да су још у гнезду
којечиме знали своје кљунове омастити,
дуговечне птице.
Нису ово неки епски гозбеници,
није то *бран*, нити *храбан*, ни *јаворњ*, ни *коварнис*;
а пре једва четрдесет година су,
вољки пуних људског мяса, варили по боровљу
ови црни старци,
док је песник састављао песму о Кнежопољки...

НОЖ ИЗ ДРУГЕ РУКЕ

En un cajon hay un puñal...
H. L. Borges, EL PUÑAL

На столу ми лежи нож свинутих канија,
покривених плитком, већ излизаном шаром,
с две ситне карике за ношење о пасу.
Купљен негде на Хан Халилију,
оне једне зиме у Каиру;
не богзна шта; анадолски рад.
Кад ми стигне пошта, због каквог часописа,
обично се машим и ножа, па извлачим
сечиво свиласто и уско, млечнобело:
лизну ли крв?
Икада откако је саковано,
крвцу, – запитам се док расецам табакe.
Беше ли при руци, на мах, и штогод друго;
а не тек овако, ствар корисна у кући?

ПОГЛЕД ИЗ ДВОРИШТА

Старе су кајсије већ готове. С пролећа
олистаће једва још која грана.
Не буду ли руже ускоро орезане,
снег ће их поломити у корену.
Жуте новине се на ветру плету као
пас у ноге... У топлим крајевима
воде се ратови; понегде падне влада.
А овде треба пронаћи грабуље,
покупити лишће и малтером залити
пукотине око куће, пре киша.

ИГЛА У УСТИМА

Неко ми рече да су се песници
у давно доба негде такмичили
држећи кратку иглу у устима,
оштру на оба краја, да упире
у усну, чини ми се, и у десни;
па би губили, ако свилен рубац
досуди преступ, црвено на бело.
Како ли је изгледала та игла?
И колико би сада добро дошла!
Не сећам се од кога сам то чуо;
али, све и да није било тако,
волео бих да сам то сам смислио.

ЖИВОТ ВИНА

По недељном ручку, док пропадамо у сан,
власишта моких од варења и од жеге,
отац би ушао у виноград и ту се
бавио до мрака, окружен чокотима;
редио би лишће, разгледао гроздове,
пуцад крушнију од бибера,
и мислио о новом вину.

Данас претачем вино из његове мисли;
дижем га, жуто, светлуцаво, према окну:
да кроза њ промакне прашњаво сунце. И знам,
чим жмирну зимска окца и сукну ластари,
замутиће се оно, живо.
Као да се није ни прекидала веза
међу петелком и коленцем,
биће опет у дослуху овога лета
вино у подруму, у плеснивим боцама,
и Сунчев корак глухотом небеских кућа.

Вино, слично звезди, описује путању
којом би се можда и отац отиснуо,
стојећи без даха од кашља, празна ока
и танак, као у туђој кошуљи;
задубљен, далек и сопственој мисли.

КУЛА НА НЕКАРУ

За Н. и Н.

Смркну се воде, и отроме,
спирајући с коте на коту градске масти;
али ту једна, старо сребро, зна да живне:
зимски је водостај, кад тече према Троји,
у време пређашње несвршено;
неком ветроказу се свиђа да обрће
распоред незбринутих речи,
а зубато сунце с грчких погледа с мора:
»затворена услед радова« стоји кула.
Домара нема, ако и звонца није квар.

Ту смо, дакле нећемо ући.
Кроз проређене прозорске капке
може да се вирка у тај густиш унутра,
у присну шупљину мастионице.
Унутра, то је где се лежи или спава,
где се шапуће и на прстима се хода;

овде ведрина зјапи
над гласним сељачким боговима,
на сувомразицу кад хрупе из пивнице.
Одапет поврх врбака се
и звоник вежба у цветању;
хомерска поворка оваца
готово замиче у сенку бивше шуме;
одблесци са воде змијуље уз *Rohbau*...
Па шта, бар ћемо се ту сликати, жмирећи,
као на прагу ковачнице,
а опека нек тиња за леђима.

Сад – где смо, ту смо. А унутра?
То унутра су столарија и посуђе,
свлак и перут, збирка уређена по списку;
али после толиког митарења,
кад се већ човек ороди с ваздухом,
пронађе згодан гребен за испашу,
шта њему истрести из цепова под стакло?
За толику плавет би можда добро дошло
оно сувишно Едипово око:
жмирећи уз виган, још утрнулих лица,
изуједаних подневним северцем,
и с кулом још у првој позадини,
»затвореном услед радова«.

НАКЛАПАЊА О РАСТУ ВОДЕ

Док је још влажила табане
у ципелама (што ће бити
знак да су биле похабане),
можда је могла испарити.

Док је само квасила чланке
и служила да обогати
сазвучја какве успаванке,
по њој се могло још ходати.

Док је стизала до колена,
у њу се могло још зурити
с помишљу да би, тако лена,
можда морала испурити.

Док је још милела уз груди,
било је рано откривати
склоност давнашњој предрасуди
да се низ њу може пливати.

Док је допирала до гуше,
грезнуло се у њеној власти
допуштајући, мирне душе,
да можда може још опасти.

Док је сезала до подбратка,
пре открића чиме се мути
и је ли слана или слатка,
у њу се могло још плунути.

Док је још обливала уста,
трезвено гледајући нити
одвећ водњикава ни густа,
можда се могла ипак пити.

Али чим је дошла до носа,
могло се мање-више знати
да ће се као никад досад
сама над собом таласати!

ВАРИЈАЦИЈЕ НА КЛАСИЧНУ ТЕМУ

За М. С.

Песници и грнчари пазе
да им се облик не расплине
под руком, прегав да изразе
вртоглавицу од шупљине.

Филозофи и обућари
знају да парадигма глине,
уз употребу више пари
сандала, води пут суштине.

Премда песници и грнчари
седећи стигну до емфазе,
филозофи и обућари
цене шетње на дуге стазе.

Песника и грнчара брине
пропустљивост ћупа и фразе;
чак и најтање пукотине
каткад их просто пренеразе.

Ногу пред ногу, без жустрине,
филозофи и обућари
обично гледају с висине
на лонац, стих и сличне ствари;

јер ни елесије ни вазе
немају ни приближно чари

сандала које се разгазе
»по мери«, што би рекли стари.

Песник и грнчар уобразе
да нешто изузетно чине
кад празно место опервазе
с мало стрпљења и вештине.

Филозофи и обућари
кроз рупу што на ђону зине
нањуше, у одсуству твари,
праузор зноја и прашине.

И док песници и грнчари
обрћу проблем хипостазе,
филозофи и обућари
испразне бешику у вазе.

ЗЕЛЕНИ ПЕТЛИЋ

Био је то поклон од једног пријатеља.
»Имате башту«, рече, »па се мислим,
нек се кочопери по њој и овај мали!
Само му дајте воде, доста воде,
и немојте ништа да бринете, порашће.«

У рано летње јутро, кад шум воде
што рије бухаву и расквашену уму
замукне као корак пустом црквом,
мој зелени петлић на једној нози стоји,
одигав крила; послушкује цвркул
царића и зеба, и косца који негде
далеко брусилу косу, и бућкало
што тражи сомове низ реку, негде доле...
Баш је леп, кажем себи и загледам
задебљалу ногу, у земљу укопану.
Примио се; и још да кукурикне.
Збиља, када ли ће већ почети да расте?

Пратим га тако, из јутра у јутро,
а пријатељ, пошто му то испричах, рече:
»Ваш петлић мора годину-две најпре
да развија корен, док не протегне шију
и залепета како ви волите.
Разуме се, ако му земља одговара.«
Кад се вине до крова, као прави
бор, да му једаред у хлад седнемо, кажем.
А он, зашао и сам у године,
очима се смешка и слеже раменима.